

Olvassuk Jézussal a Bibliát
12. Halló szív (Mk 7,5-8, olvasd hozzá Ézs 29,13-at)

Ha előbb nem, de legkésőbb idős korunkban döbbenünk rá igazán, hogy milyen nagy kincs a hallásképeségünk. Hiszen a normális élet kifejlődéséhez a szükséges információink igen nagy hányadát rajta keresztül szerezzük meg. Azután meg az is fárasztó, amikor ugyanazt kétszer-háromszor is el kell mondanunk, mert beszélgető társunk nagyothalló vagy hallásképtelen! Megnehezíti a hallást ugyanakkor, hogy modern világunk betegesen zajos, lármás. Következésképpen egyre nő azok száma, akik alig vagy csak korlátozottan élhetnek környezetük-adta kommunikációs lehetőségeivel. Amikor Jézus egyszer dadogó süketet gyógyított meg (Mk 7,31-37), azt mondta neki arám nyelven: „Effata, nyílj meg!” Mintha börtön nyílt volna meg előtte és szabaddá lett! Ma ezt így mondanánk: visszanyerte kapcsolatfelvételi képessége teljességét.

1.

Nem csoda, ha a Szentírásban is hihetetlen magas a hallás árfolyama, amit ez is mutat: 187 esetben olvasunk f ü l r ő l – és h a l l á s r ó l 1160 helyen. Fülünk, a szemünkkel és a szánkkal együtt teszi ki tulajdonképpen az emberségünket és különböztet meg minden más élőlénytől. Ismerjük panaszát egy imádkozónak, aki nyomorúsága mélypontjának elsősorban nem is bajait tekinti, hanem azt, hogy „Olyan vagyok, mint aki nem h a l l ...“ (Zsolt 38,15). Egy próféta-ige pedig azt ígéri, hogy, ha majd Isten megkönyörül a népén, „akkor kinyílik a vakok szeme és megnyílik a süketek füle...” (Ézs 35,5), vagyis helyreáll a paradicsomi állapot!

Azért is van olyan nagy szerepe a hallásnak, mert elsődlegesen rajta keresztül jut el hozzánk az Isten hangja. „Így szól az Úr!” vagy „Az Úr igéje” olyan ószövetségi kifejezések, amelyeknek sokkal mélyebb a tartalma, mint gondolnánk: szavakat, hangokat, de közlést, kijelentést és elkötelezést is jelentenek. Isten ugyanis nem valami, elérhetetlen magasságban trónoló eszme, gondolat, hanem a teremtményeivel állandó kapcsolatot teremtő és kereső Élő. Eszköze éppen a szó, a beszéd, az IGE, ami „cselekvést, történést úgy kifejező szófaj, hogy az kimondója személyére vonatkozik” – olvassuk a nyelvészeknél. Már a teremtés is ennek legelső bizonyítéka: Isten azt m o n d t a , legyen és a mindenség előállt. És a munkatársul rendelt Ádám hiába szeretett volna önállósodni Urától, Isten utánajárt és azt k é r d e z t e: „Ádám, hol vagy?”

Isten azóta sem szakította meg ezt a kapcsolatteremtő tevékenységét. A régiek valóságos katasztrófának élték meg, ha Isten néma maradt és elfordította arcát tőlük. Az Újszövetség nagy örömhíre pedig abban érte el csúcspontját, hogy az elveszett világ megváltására elküldött Jézus Krisztusról ezt jelentette ki Isten: „Ez az én szeretett Fiam, őt h a l l g a s s á t o k !” A Zsidókhoz írt levél ennek megfelelően összegez: „Miatán régen sokszor és sokféleképpen szólt Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben a végső időkben a Fia által s z ó l t hozzánk...” (Zsid 1,1-2). Ezért a magas értékelés is: „Mert nem üres beszéd ez számotokra, hanem életet jelent nektek” (5 Móz 32,47).

2.

Az elhangzó szó válaszra vár. Isten nem monologizál, hanem elvárja, hogy szava meghallgatásra találjon. Aminek legfontosabb feltételét is ő maga teremti meg: „...nyitott fület adtál nekem...” – vallja a zsoltáros (40,7). Az Isten szolgája pedig hálás örömmel közli, hogy „az én Uram, az úr, megnyitotta fületem, én pedig nem voltam engedetlen...” (Ézs 50,5). Ez a kifejezés rámutat a lényegre: engedetlennek lenni nem jelent mást, mint az IGE visszautasítását, az elfogadás pedig az engedelmisséget. Ezért lett az Ószövetséget uraló intés-felszólítás olyan mérvadó a nép számára: „H a l l j a d , Izrael...!” Amit egészen biztosan nem lehet a fizikai hallásra korlátozni, mert az magában foglalja az engedelmisséget is: hallom-meghallom-teszem. S ezen a

láncon semmit nem szabad változtatni! Azt pedig még a kísértő is tudta, hogy „nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden IGÉvel is, amely az Úr szájából származik“ (Mt 4,4). A Magvetőről szóló példázatában Jézus éppen ennek a fáradhatatlanul magot szóró, a mag és a talaj találkozásáért – értsd: Ige és ember – fáradozó Istennek emelt örök képet. Legyenek a befogadó fél – tehát az ember teremtette vagy elcsúfította feltételek még olyan ellenségesek és zordak is – ő szeretettől indított fáradhatatlansággal keres és szólít meg bennünket. És nem adja fel a reményt, hogy „Jön majd olyan idő, – így szól az Úr – amikor éhséget bocsátok a földre. Nem kenyérré fognak éhezni... hanem az Úr igéjének hallgatására...“ (Ámósz 8,11).

S habár ez a prófétai igé beteljesedése még várat magára, mégsem feledkezhetünk el az Isten mai, nagy munkájáról közöttünk. Az elvilágiasodás és közömbösség közepette is vannak még bőségesen alkalmak az Úr igéjének meghallgatására. Gondoljunk kis falvak lelkipásztorainak fáradságos munkájára, a világon szétszórt misszió munkásaira, no és a modern civilizáció nyújtotta technikai eszközök szinte határtalan lehetőségeire.

3.

Istennek azonban az sem közömbös, hogy az ő szava milyen fogadtatásra talál. Minden bizonnyal tudja, hogy annak meghallása nem mindenki kenyere. Hogy világunkat valóságos járványként önti el a hitetlenség, az az Ószövetség világában ismeretlen volt. Ott az ellen-istenek, bálványok jelentették a közvetlen veszélyt. A mai prófétai igé számára azonban nem is ezek az irányzatok vagy csoportok jelentik a fő gondot, hanem éppen az Isten megszólított népe. Ez a nép, amellyel Isten tartaná ugyan a kapcsolatot, de a párbeszéd igazán nem jön létre, mert a nép úgy tesz, mintha hallana, de ebből nem lesz meghallás.

Kialakul egy bizonyos fajta látszat-vallásosság, amely igyekszik azt a látszatot kelteni, mintha hallana, anélkül, hogy azt komolyan is venné. Vagy – Bonhoefferrel élve – megszólítást érez, de nem szánja rá magát az ennek megfelelő indulásra. „Ez a nép – panaszolja Isten – csak szájával közeledik hozzám és ajkával dicsőít engem, de szíve távol van tőlem, félelme pedig csupán betanult emberi parancsolat“ (Ézs 29,13). Igen, lehet úgy vallásoskodni, azaz hívő ember bőrébe bújni, hogy az kívülről „funkcionál“, anélkül, hogy értéket jelentene. Úgy imádkozni, hogy minden a felszínen marad, anélkül, hogy az imádkozó igazán élne az imádkozás nagy, erőt jelentő lehetőségével. Lehet hangosan és gyakran „Uram-uram“-ozni (Mt 7,22), különösen, ha szorul a hurok vagy éppen utolsó szalmaszálként kapaszkodom az imádságba, – de ezen alig is lehet áldás. És lehet úgy is kitérni az Ige elől, hogy magunk-alkotta, legtöbbször igen tisztességesnek tűnő saját előírásokkal hozakodunk elő. Ilyen például, ha a felebarát szeretetére van parancsunk, de mi igyekszünk különbséget tenni a szimpatikus és a nem szimpatikus felebarát között. A Jézus-korabeli vallásoskodók is sietve tizedet adtak mentából, kaporból és köményből, mert az egyszerűbb volt, mint irgalmat, igazságot és hűséget gyakorolni. Az első gyakorlati, emberi előírás, a második isteni parancs! Jézus ezt mondta róluk: „Vak vezetők: kiszűritek a szűnyogot, a tevét pedig lenyelitek“ (Mt 23,26).

Szájjal vagy szívvel közeledni Istenhez, ezt idézte Jézus egy ilyen hasonló vitában, ahol éppen az étkezés előtti rituális kézbemártásról volt szó. Ellenségeinek kapóra jött a megfigyelés, hogy tanítványai közül nem mindegyik tett eleget ennek az emberi előírásnak, s ennek elmulasztásáért őt tették felelőssé. Jézus felindultan képmutatóknak nevezte ellenségeit, majd szemükre vetette, hogy „Ez a nép csak szájával tisztel engem...“ Tévedés lenne ezt úgy érteni, mintha bármiféle formában elutasította volna az emberi rendelkezéseket. Nyilván az bosszantotta fel, hogy az írástudók lényegében nem nagy horderejű kérdéseken – evés előtti kézmosás – nyargalnak, mégpedig színészkedve. Emlékezzünk arra az esetre is, amikor bűnösnek talált asszonyt cipeltek elé, azzal, hogy

engedje meg a megkövezését, s milyen megsemmisülve tűntek el, miután az ő hozzájárulását Jézus attól tette függővé, hogy csak olyanok hajthatják végre a megkövezést, akik még soha olyant nem tettek, amit az asszony. Képmutató az, aki maga is abban bűnös, amit mások szemére vet.

Ebben az összefüggésben érthető, hogy miért éppen ezt a prófétai ígét idézte Jézus. Szájjal-ajakkal közeledni Istenhez, sőt még tisztelni is őt olyan képmutatással válhat, ha az ember szíve nincs mögötte. Ez pedig bűn. A héber nyelv szív-szava sokkal többet, majdnem hogy egészen mást jelent, mint a mi anatómiai szív-meghatározásunk. Szívvel jelöli meg az ember érzelmei, vágyai, kívánságai, de értelme és akarata helyét is. Aki szívével áll tervei, akarata, elképzelése mögött, az azt jelenti, hogy teljes tudatos emberségével teszi azt. S akinek szíve távol van Istentől, akkor ezt a távolságot a legkegyesebb szavakkal, sőt imádsággal sem lehet áthidalni. Istent nem lehet megtéveszteni: „Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van“ (1Sám 16,7) és „ő ismeri a szív titkait“ (Zsolt 44,22).

Nem véletlen, hogy Isten tetszésével találkozott Salamon kérése, aki uralkodása elején „halló szívet“ kért Istentől és ígéretet is kapott „bölcs és halló szívre“ (1Kir 3,9-12). Így zárul be a kör: Hála a hallásunk képességéért, melyen át az Ige jut el hozzánk. Hála a Szentlélekért, Aki segíthet, hogy ne csak az ajkunkra vegyük, hanem járja át teljes valónkat. A kis herceg közismert mondatát így írhatnánk át: *csak a szívével hall igazán az ember. Ámen*

Gémes István